

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

אגרת התשובה

(חלק יט שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע חג הסוכות, ט"טו תשרי, ה'תשפ"ד (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

אגרת התשובה * ג

[אופנים], והתהוותם הוא . . מג' בחי' אותיות [היינו שגם האותיות שמהן נתהוו המלאכים נחלקות לג' בחינות], מחשבה בבריאה, דיבור ביצירה, מעשה בעשי'.

מהוספה זו (שגם בהאותיות יש ג' בחינות) משמע, שבהבאת ג' הפסוקים „לנגד הג' בחי' מלאכים”, כוונת אדה"ז לרמוז לא רק לג' הבחינות שבמלאכים המתהווים משם אלקים (ושלכן נקראים בשם זה), אלא עוד זאת, שבשם אלקים עצמו (בחי' האותיות) המהווה אותם יש ג' בחינות: השם אלקים שבפסוק הראשון (כי ה' אלקיכם אלקי האלקים גו') רומז על אותיות המחשבה ומשם נתהוו המלאכים שבבריאה; השם אלקים שבפסוק השני (הודו לאלקי האלקים גו') מורה על אותיות הדיבור, שמהן נתהוו המלאכים שביצירה; והשם אלקים שבפסוק השלישי (ויבואו בני האלקים להתייצב גו') מורה על אותיות המעשה, שמהן נתהוו המלאכים שבעשי'.

וצריך ביאור: למאי נפק"מ באגרת התשובה כאן לרמז שכל בחינה במלאכים מתהווה מאותיות אחרות?

בשלמא אם אאמו"ר הי' כותב רק שג' הפסוקים הם „לנגד הג' בחי' מלאכים” – הי' אפשר לבאר, שהטעם שהביא אדה"ז ג' פסוקים הוא להדגיש, שכל הבחינות במלאכים,

א. באגרת התשובה פ"ד כתב אדה"ז: „ולכן נקראו המלאכים בשם אלקים בכתוב [ומביא ג' פסוקים] וכמ"ש² כי ה' אלקיכם³ אלקי האלקים גו'⁴, הודו לאלקי האלקים גו'⁴, ויבאו בני האלקים להתייצב גו'⁴, לפי שיניקת חיותם היא מבחי' חיצונית כו' ושם אלקים הוא בחי' חיצונית כו'”.

ובהערות אאמו"ר⁵ מבאר, ש„הביא ג' פסוקים לנגד הג' בחי' מלאכים, שרפים חיות אופנים⁶, שבג' עולמות⁷ בריאה [שרפים] יצירה [חיות] עשי'”

* התרגום ללשון הקודש נעתיק כאן מלקו"ש חל"ט ע' 136 ואילן. המו"ל.

(1) צד, א.

(2) עקב י, יז. תהלים קלו, ב. איוב א, ו.

(3) בעקב שם: הוא אלקי. וראה ב„הערות ותיקונים” לאגה"ת כאן.

(4) כצ"ל – ולא כו' – וכמו שנתקן ב„לוח התיקון”.

(5) לקוטי לוי"צ על תניא ע' כט.

(6) הטעם לזה שאינו מסתפק ב„הג' בחי' מלאכים” ונוסדף „שרפים חיות אופנים” – ובפרט שדרכו לכתוב בקיצור – יש לומר: בזהר ח"ב (מג, א) וברמב"ם הל' יסודי התורה (פ"ב ה"ז), שיש עשר בחינות במלאכים. ולכן מוסיף „שרפים חיות אופנים”, שבג' בחינות אלו „נכללו כל שאר מדריגות המלאכים שהם עשר” (סדור תפלה למשה (להרמ"ק) ברכת יוצר (סה, א). דרישות בעניני המלאכים (להנ"ל. ירושלים, תש"ה) הדרישה הא' החקירה הו' והז').

(7) כן הוא בפשטות בכו"כ מקומות (ראה תהאריז"ל בכוונות והאופנים וחי"ק כו' השרפים. וראה אוה"ת ר"פ וישלח). וצע"ק מחגיגה (יב, סע"ב) ערבות כו' שם אופנים

ושרפים וחיות הקודש ומלאכי השרת כו'. וראה אוה"ת במדבר ע' קמג. ואכ"מ.

חלק ה' עמו וגו') – כי „שם אלקים הבריאה⁸), מתהווה רק משם אלקים;

אבל כיון שאאמור"ר מוסיף „והתהוותם הוא .. מג' בחי' אותיות

כו", הרי מובן (כנ"ל), שמפרש דברי אדה"ז, שבהבאת ג' הפסוקים כוונתו לרמז גם על חילוקי הדרגות בהאותיות שמהן מתהוות ג' הבחינות שבמלאכים – וא"כ תמוה: למאי נפק"מ באגה"ת לרמז פרטי הדרגות שבשורש התהוות המלאכים?

וצריך להבין: מזה שמכל הנבראים המתהווים מחיצוניות החיות רק המלאכים נקראים בשם אלקים מוכח, שזה שהם נקראים בשם אלקים הוא מצד מעלתם המיוחדת לגבי שאר כל הנבראים, אפילו לגבי צבא השמים [שאינם נקראים בשם אלקים] – ומעלתם היא, שהחיות האלקי משם אלקים המהווה ומחי' אותם הרי היא בגילוי בהם, עד שהם נקראים (בגילוי) בשם אלקים.

ב. גם צ"ב בכללות הענין המבואר באגרת התשובה כאן:

ההסבר מדוע „נקראו המלאכים בשם אלקים" בא בהמשך להמבואר לפני"ז אודות מעלת נשמת האדם לגבי שאר כל הנבראים, ש„צבא השמים ואפילו המלאכים .. נבראו מאין ליש וחיים וקיימים מבחי' חיצוניות החיות .. המלוכשת באותיות שבעשרה מאמרות", משא"כ „נשמת האדם שנמשכה תחלה מבחי' פנימיות החיות" (אלא ש„אח"כ ירדה .. ע"י בחי' האותיות שבמאמר נעשה אדם וכו' כדי להתלבש בגוף עוה"ז התחתון").

ואינו מובן: באגה"ת כאן מדבר רק אודות בחינת החיות המהווה ומחי' את המלאכים, שהיא רק מבחי' חיצוניות (כמו החיות של כל צבא השמים), וא"כ למאי נפק"מ ענין זה ש„נקראו המלאכים בשם אלקים", המורה על אופן החיות [ובזה הם מובדלים מכל צבא השמים], שהחיות היא בגילוי אצלם?

ובהמשך לזה אומר: „ולכן נקראו המלאכים בשם אלקים כו", שלפי הביאור הנ"ל [שמלאכים קיומם מחיצוניות החיות ונשמת האדם שרשה מפנימיות החיות] יובן גם הטעם ש„נקראו המלאכים בשם אלקים", ואילו נשמת האדם היא „חלק שם הוי' ב"ה" (כפי שהביא לעיל⁹ הפסוק¹⁰ „כי

וגדלה השאלה עוד יותר: בנוגע לנשמת האדם הנמשכת מפנימיות החיות (שם הוי') לא מצינו שהיא נקראת בשם הוי"ו [וכדמוכח כאן גופא, שבסיום הענין, גבי „אבל נשמת האדם כו", לא כתב אדה"ז ש„נקראת בשם הוי"ו" (כמ"ש גבי מלאכים), כ"א

11) ואדרבה: ממה שארז"ל (ב"ב עה, ב) „עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה", וכרשב"ם (ועד"ז ברכינו גרשום) שם: „שיהא שמש ה" – מוכח, שזהו חידוש שיהי רק לעתיד. ולהעיר מחדא"ג מהרש"א שם (ד"ה ג' דברים), שגם אז „שם של הקב"ה יהי' בהם (רק) שם לווי"ו.

8) ראה פרדס שט"ו פ"ד: מי נתן מלאך נוצר בתוך האצילות.

9) צג, סע"ב.

10) האזינו לב, ט.

[וכפי שממשיך להלן¹³, שבנשמת האדם למטה ישנן ד' אותיות שם הוי' – שזה נוגע לביאור ענין התשובה, כי זה שנשמת האדם למטה היא חלק משם הוי' מדגיש גודל הפגם שבחטא, שע"י כל חטא גורמים שההשפעה מה"א תתאה דשם הוי' תרד בגלות¹⁴, ופוגמים גם בשאר האותיות, גם בג' אותיות ראשונות דשם הוי'¹⁵].

ואע"פ שנשמת האדם רק „נמשכה תחלה מבחי' פנימיות החיות” (שם הוי') כנ"ל, ואילו „אח"כ ירדה . . . ע"י בחי' האותיות כו' (שם אלקים) . . . כדי להתלבש בגוף, מ"מ, הרי נשמת האדם קשורה תמיד עם פנימיות החיות, עד שהיא חלק משם הוי' גם בהיותה מלובשת בגוף.

וזהו היתרון (והעילוי) בנשמת האדם על כל הנבראים: הגם שגם שורש כל הנבראים הוא משם הוי'

רפ"ב מביא רק הכתוב ויפח באפיו וגו' – כי בח"א מדבר בעיקר בענין שרש המשכת הנשמה, שהיא נמשכת „מתוכיותו ומפנימיותו”, משא"כ באגה"ת כאן רוצה להדגיש שגם בהיותה למטה מלובשת בגוף היא חלק שם הוי' ב"ה.

13) זה, א.

14) כדלקמן ספ"ו.

15) כדלקמן ספ"ז בנוגע לכמה עונות. ויש לומר, שעד"ז הוא (בכללות) בכל חטא – מכיון שכל מעשה יש בה (בכללות) כל כחות הנפש*. ולהעיר ממ"ש באגה"ת (ספ"ו) שם „תשוב ה"א תתאה מבחי' גלות וכמ"ש ושב ה' אלקיך את שבותך כו" – שלשון הפסוק „ושב ה' גו" (בפשטות) מורה שההשבה היא בכללות שם הוי'.

רק ש, היא חלק שם הוי' ב"ה], והטעם ע"ז הוא, כי בנשמת האדם אין החיות משם הוי' בגילוי.

זאת ועוד: מזה שנשמת האדם לא נקראת אפילו בשם אלקים (להיות ש„אח"כ ירדה . . . ע"י בחי' האותיות שבמאמר נעשה אדם”), מוכת, שאפילו בחינה זו אינה בגילוי בנשמת האדם.

ועפ"ז צריך ביאור: איך מתאים להביא ענין זה, המורה על מעלת המלאכים אפילו על נשמת האדם – כאשר כוונת הדברים כאן היא לבאר מעלת נשמת האדם על (צבא השמים, ואפילו) מלאכים?

ג. ויש לומר הביאור בזה¹¹:

כוונת אדה"ז בהביאו הפסוק „כי חלק ה' עמו גו" היא להסביר, שלא רק ששורש הנשמה הוא משם הוי', אלא עוד זאת, שגם כפי שנשמת האדם נמצאת למטה בגוף [שרק אז נקראת „נשמת האדם”] ה"ה „חלק שם הוי' ב"ה”¹².

* (11) לכללות סעיף זה ראה גם לקו"ש חל"ט ע' 61 ואילך (ס"ו). ע' 69 (ס"ד-ה). ע' 76 (ס"ה).

(12) וההוכחה על זה מהכתוב „כי חלק ה' עמו” היא בפשטות*: פסוק זה בא בהמשך למ"ש לפני"ז** „יצב גבולות עמים למספר בני ישראל”, וכפשו"י שם: „שה' חלקו כבוש ביניהם” (בין העמים). והרי בנשמות כמו"ש למעלה אין זה שייך.

ועפ"ז יומתק ג"כ מה שמביא כאן (באגה"ת) גם הכתוב „כי חלק ה' עמו וגו", משא"כ בח"א

(* נוסף לזה ש„עם” (עמו) הוא „מלשון עונמות

שהם דברים נפרדים וזרים ורחוקים” (שער היחוד והאמונה רפ"ז).

** עפ"ז יומתק גם מה שמעתיק מהכתוב ית"ב כי.

(* עפ"ז יומתק גם מה שבכל חטא צ"ל לא רק תשובה תתאה אלא גם תשובה עילאה כדמשמע לקמן פ"ח (ראה לעיל ע' 401 הערה 14) – נוסף על המבואר לעיל שם ע' 405.

ולדוגמא – ההבדל בין צבא השמים וצבא הארץ:

כשם שמעלת צבא השמים על צבא הארץ היא, שהאור האלקי שבצבא השמים הוא בגילוי יותר מצבא הארץ, עד שע"י „שאו מרום עיניכם“ ניכר („וראו“) ה„מי ברא אלה“²⁰ – הנה עד"ז היא המעלה (לפי ביאור הנ"ל) שנשמת האדם גם לגבי צבא השמים, דכאשר רואים שבני ישראל הם כ„כבשה אחת בין שבעים זאבים והיא משתמרת“²¹ (ועד"ז בנוגע לכל או"א מישראל בפרט²²), רואים גילוי אלקות באופן גלוי ומיידי יותר מאשר ע"י ה„ראו“ בצבא השמים.

ועוד זאת (ועיקר): לפי ביאור זה מובן רק כיצד נשמת האדם מורה על שם הוי' (שלמעלה מהטבע), אבל לא שהיא עצמה הוי' „חלק שם הוי' ב"ה“.

ולכן מוסיף אדמו"ר הזקן „ולכן נקראו המלאכים בשם אלקים כו" (ומביא ע"ז ג' פסוקים), ללמדנו, שהחילוק בין נשמת האדם ושאר כל הנבראים (כולל גם צבא השמים, ואפילו מלאכים) הוא חילוק עיקרי בעצם מהותם (ולא רק באופן הגילוי). כדלקמן.

ה. הטעם ש„נקראו המלאכים בשם אלקים“ הוא (כנ"ל ס"ב) לפי שהחיות האלקי הוא בגילוי אצלם.

זאת אומרת: לא רק שעל יד

[כמבואר בארוכה בתניא ח"ב¹⁶, שפירוש שם „הוי" הוא „שמהוה את הכל מאין ליש“, ושם אלקים רק מצמצם החיות משם הוי' ומסתיר עליו], מ"מ יש יתרון בנשמת ישראל בכך, שגם אחרי ירידתה „ע"י בחי האותיות (שם אלקים) כו' כדי להתלבש בגוף עוה"ז התחתון“ הרי היא קשורה עדיין עם שם הוי'.

ד. ובמה בא לידי ביטוי יתרון זה שבנשמת האדם (שהיא מקושרת עם שם הוי') לגבי שאר הנבראים?

לכאורה הי' אפשר לבאר זה ע"פ המבואר בתניא¹⁷ שענין הצמצום וההסתר דשם אלקים (בגימטריא הטבע¹⁸) הוא להסתיר על האור דשם הוי' שלמעלה מהטבע ו„נראה כאילו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע“.

ועפ"ז הי' אפשר לומר, שהיתרון בנשמת האדם ע"ז שהיא מקושרת (גם כפי שהיא למטה) בשם הוי' הוא בכך, שאצל ישראל ניכר בגלוי שהנהגת הקב"ה עמם היא למעלה מהטבע [ולא רק עם כלל ישראל, אלא עם כל או"א מישראל בפרט].

אבל לפ"ז יוצא, שהחילוק בין נשמת האדם ושאר הנבראים אינו „הפרש עצום מאד“¹⁹ „[עצום באיכות, מאד בכמות], אלא רק בדוגמת החילוק בין נבראים עליונים ונבראים תחתונים,

(16) פ"ד.

(17) ח"ב רפ"ו.

(18) פרדס שיי"ב פ"ב. ובש"ל"ה (פט), א משמע

קצת שכ"ה בזהר.

(19) לשון אדה"ז באגה"ת כאן (צד, א). וראה

שקמון הערה 25 בשוה"ג הב'.

(20) ישעי' מ, כו. וראה ד"ה זה בס' החקירה

להצ"צ (קא, א ואילך). שם נד, ב ואילך.

(21) ראה תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא.

(22) כידוע (המשך תער"ב פפ"ח. ובכ"מ)

שההשגחה פרטית על בני"ה הוא משם הוי'.

ואילו נשמת האדם שייכת לשם הוי', אינו מצד הענין ד'העלם' ו'גילוי', אלא מצד החילוק בעצם החיות: החיות של כל הנבראים, גם של מלאכים, הוא משם אלקים²⁵, והחיות של נשמת האדם, גם כפי שהיא מלובשת בגוף, היא משם הוי'.

וכדי לבאר החילוק בין נשמת האדם וכל הנבראים (אפילו מלאכים) בנוגע

מתגלה שיש אור אלקי המהווה ומחי אותם – בדוגמת הענין ד'וראו מי ברא אלה' בצבא השמים – אלא שבמציאותם גופא נרגשת אלקות בגילוי [דמציאותם היא כשם: „מלאכים” – שעומדים בביטול תמידי²³, מוכנים ומזומנים לקיים שליחותו של הקב"ה²⁴].

ומזה מובן, שבענין „העלם” ו'גילוי', מלאכים הם למעלה מנשמת האדם (כפי שהיא למטה). וכנ"ל, שנשמת האדם אינה נקראת בשמו של הקב"ה, אפילו לא בשם אלקים

[וכמובן גם מזה שאצל נשמת האדם למטה שייך לפעמים שתעשה דבר שהוא נגד רצון הקב"ה, לא כמלאכים, שתמיד הם מוכנים ומזומנים לקיים שליחותו של הקב"ה].

ומזה מובן, שזה שכל הנבראים, אפילו מלאכים, שייכים לשם אלקים,

(23) גם שלא בשעת שליחותם. שלכן נקראים (תמיד) בשם מלאכים.

(24) באוה"ת יתרו ע' תשדמ, דמה שהמלאכים נק' אלקים הוא „מפני שהם שלוחיו והם בבחי' ביטול ע"כ נקראו בשם המשלח”. אבל לפי ביאור זה שבאוה"ת שם – אין השם אלקים מתייחס להמלאכים גופא, כי אם הוא שם של הקב"ה (אלא שלהיותם שלוחיו, נקראים גם הם בשם המשלח); משא"כ לפי הביאור שבאגה"ת כאן, דמה שנק' בשם אלקים הוא לפי שהבחינה דשם אלקים היא חיותם – שם זה מתייחס להמלאכים גופא, דוגמת כל שם שמורה על חיותו של הדבר (ראה שער היחוד והאמונה פ"א ג. פ"ז (פד, ב));

ומ"ש בפנים דמה שנק' אלקים הוא מצד הביטול שלהם כו' – הכוונה בזה היא, דזה גופא שהמלאכים (דוקא) נק' בשם אלקים לפי שבחינה זו היא חיותם – אף שהיא גם חיותם של כל הנבראים – הוא מפני שמצד ביטולם החיות דשם אלקים הוא בגילוי בהם.

(25) וגם חיות זה גופא הוא כמו בכל הנבראים ש'אין מהותם הוא הכח האלקי עצמו רק שנבראו מהכח האלקי*, משא"כ נשמת האדם, אופן התהוותה היא „מה שהאלקות גופא נעשה בבחי' יש" (המשך תרס"ו ע' תנט. ס"ע תע ואילך. וראה גם ביאוה"ז קטו, א"ב).

ויש לומר, שחילוק זה הוא מסובב מהחילוק שבפנים (זה שחיות דנשמות הוא מבחי' פנימיות, והחיות דמלאכים הוא מבחי' חיצוניות)** – ראה המשך תרס"ו שם (ס"ע תע ואילך). דמה שהמלאכים הם מהות אחר מהכח האלקי שנבראו ממנו משא"כ נשמות הן אלקות ממש הוא לפי שחיצוניות הכלים „ענינם הוא לפעול חוץ לעצם והיינו לפעול בדבר הזולת”, משא"כ בחי' פנימיות הכלים היא „לצורך עצמן” ולכן „נתהוו מזה הנשמות שאינו בבחי' זולת”. ולהעיר גם מהמשך הנ"ל ע' רב.

(* ולכן הנהגת הנבראים, גם דמלאכים, אינו נוגע (כ"כ) בשם אלקים, משא"כ הנהגת ישראל שנוגע (כנ"ל ס"ג) בשם הוי'.

** ועפ"י יש לבאר מ"ש באגה"ת פ"ד „הפרש עצום מאד למעלה כו'” – אף שמה שנוגע כאן הוא (כנ"ל ס"ג) מעלת נשמת האדם למטה – כי הלשון „הפרש עצום מאד” נופל על הפרש שהוא בגילוי. ומכיון שבנשמת האדם למטה אין נראה זה בגילוי, ואדרבה: במלאכים הגילוי הוא ביותר – לכן ההפרש באופן ד'עצום מאד' הוא למעלה;

אלא שמי"מ נוגע זה גם להעילוי דנשמת האדם למטה, כי הפרש זה שלמעלה (מה ששרוד החיות דנשמות הוא מבחי' פנימיות) הוא הסיבה לזה שגם בהיותן למטה הן חלק שם הוי'.

לחיותם (אע"פ שגם שורש ההתהוות של כל הנבראים הוא משם הוי'), ולאידך, גם נשמת האדם ירדה „ע"י בחי' האותיות" – מביא אדה"ז ג' פסוקים שבהם נקראים מלאכים בשם אלקים, שהם כנגד ג' הבחינות במלאכים שבג' עולמות ב"ע, וכנגד ג' הבחינות באותיות (שמהן נתהוו ג' בחינות המלאכים). כדלקמן.

ו. זה ששלשת הפסוקים הנ"ל רומזים על ג' בחינות מלאכים, יש לבאר ע"פ החילוק בתוכן הענין המודגש בכל פסוק:

בפסוק השני, שבו אינו מקשר השם אלקים השייך למלאכים („אלקי האלקים") עם „ה' אלקים" (נשמות), אבל השם אלקים השייך למלאכים הוא בגילוי – קאי במלאכים שבעולם היצירה, כי יצירה היא גילוי, כמ"ש²⁸ יוצר אור;

בפסוק הראשון מקשר מלאכים עם נשמות ישראל: „ה' אלקים" (דנשמות ישראל) הוא אלקי האלקים" (של המלאכים הנקראים בשם אלקים). משא"כ בפסוק השני והשלישי.

ובפסוק השלישי, שבו גם השם אלקים השייך למלאכים אינו בגילוי (כ"כ), מדבר במלאכים שבעולם העש"י²⁹.

גם בפסוק השני (הודו לאלקי האלקים) יש יתרון (על הפסוק השלישי) בכך שהמלאכים נקראים „אלקים", משא"כ בפסוק השלישי (ויבואו בני האלקים להתייצב גו') נקראים „בני האלקים"²⁶ (כמובן, דכאשר נקראים בשם „אלקים" הרי „אלקים" הוא בגילוי יותר, מכפי שנקראים רק „בני האלקים").

ז. אמנם, ביאור זה אינו מספיק, כי לפ"ז יוצא, שבשינוי הלשון בין הפסוק השני והשלישי נרמז רק החילוק בין המלאכים בענין א' קבלת החיות משם אלקים (דאצל מלאכים שביצירה הוא יותר בגילוי מכמו במלאכים שבעש"י).

[ונוסף לזה: בפסוק השני נזכר ונרגש גם „אלקי האלקים", היינו בחינת שם אלקים („אלקי") שלמעלה משם אלקים הנמשך במלאכים].

27) ב"ר פ"א, ד. ואחד הפירושים בזה הוא, שנש"י הם מבחי' עולם הבריאה (תו"א עה, סע"ב. ובכ"מ). והיינו, דנוסף לזה ששרש הנשמות הוא באצילות, הנה גם כמו שהם נמשכות בב"ע, מקומם הוא בעולם הבריאה. משא"כ מלאכים (סתם) הם בעולם היצירה [וכידוע (סד"ה) כי בחפזון תש"ח. ובכ"מ. וראה גם תניא רפ"ט. תו"א שם] שעולם הבריאה נק' עולם הנשמות, ועולם היצירה „עולם המלאכים". והמלאכים שבעולם הבריאה נק' „מלאכים עליונים" (תניא שם בהגהה).

28) ישע"י מה, ז.

29) ונוסף לזה: „ויבואו בני האלקים להתייצב גו'" הוא – בעוה"ז ועניניו „משוט בארץ" (איוב א, ז). ועפ"ז יומתק מה שעתיק באגה"ת גם תיבת „להתייצב".

26) ראה גם זהו רמב"ם שבערה 6, בסדר העשר בחינות שבמלאכים (מלמעל"ט): אלקים, בני אלקים.

ובאותיות המעשה לא נמצאת בחינת הדיבור [וכמרומוז גם בג' פסוקים הנ"ל: בפסוק השני נאמר „אלקים” (בחי' אותיות) רק שתי פעמים, ובפסוק השלישי רק פעם אחת, כי באותיות הדיבור לא נמצאת בחי' המחשבה, ובאותיות המעשה חסרה גם בחינת הדיבור].

עד"ז (ובמכש"כ) הוא בנוגע לשמות הוי' ואלקים: ע"י שהחיות דשם הוי' מתלבשת בשם אלקים המצמצם ומסתר עליו – ה"ז כאילו שבשם אלקים לא קיימת הבחינה (והעילוי) דשם הוי' כמו שהוא מצד עצמו (קודם שמתלבש בשם אלקים).

ואע"פ שהצמצום וההסתר דשם אלקים הוא רק לגבי „התחתונים”, אבל „לגבי הקדוש ברוך הוא כו' (ו) אין מדת הגבורה מסתרת חס ושלום לפניו יתברך”³⁰ – הרי מבואר בכ"מ, שהצמצום לגבי „התחתונים” אינו דמיון, אלא מציאות³¹.

ובמילא נמצא, שבהחיות האלקי שמחי' ומהווה הנבראים, לא נמצאת (לגבי הנבראים) הבחינה (והעילוי) דשם הוי', והרי היא חיות דשם אלקים³².

וזהו החילוק בין נשמת האדם (ושאר נבראים, כולל גם) מלאכים:

אבל מזה שאמו"ר מדגיש „והתהוותן הוא . . מג' בחי' אותיות” – שגם בשם אלקים גופא (בחי' אותיות) ישנן ג' בחינות – משמע, שבחילוקי הלשונות בהפסוקים נרמזים גם חילוקי הבחינות שבאותיות (דשם אלקים) גופא.

ויש לומר הביאור בזה:

אותיות המחשבה, כיון שנוסף על מציאותן גופא, הרי הן (גם) שורש אותיות הדיבור ואותיות המעשה, הרי הן כוללות ג' בחינות אותיות: אותיות המחשבה, וגם אותיות הדיבור והמעשה (הכוללות באותיות המחשבה); באותיות הדיבור כוללות שתי בחינות אותיות – של דיבור וגם של מעשה (הכוללות באותיות הדיבור); ובאותיות המעשה יש רק בחינה אחת של אותיות – של מעשה.

ועפ"ז מובן הרמז של ג' בחינות אותיות (מחשבה דיבור ומעשה) בג' פסוקים הנ"ל: בפסוק הראשון (כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים גו'), המדבר באותיות המחשבה, נזכר שם אלקים ג' פעמים; בפסוק השני (הודו לאלקי האלקים גו'), אותיות הדיבור – שתי פעמים; ובפסוק השלישי (ויבואו בני האלקים להתייצב גו'), אותיות המעשה – פעם אחת.

ח. עפ"ז מובן כיצד נתוסף ביאור בהחילוק העיקרי שבין נשמת האדם (ושאר נבראים, כולל גם) מלאכים, ע"י הבאת ג' פסוקים הנ"ל:

כשם שהוא בענין ג' הבחינות באותיות (שם אלקים), שבאותיות הדיבור לא נמצאת בחינת המחשבה – השורש ומקור של אותיות הדיבור,

(30) שער היחוד והאמונה ספ"ו.

(31) ספהמ"צ להצ"צ נד, ב. ובכ"מ. וראה

לקוטי שיחות חכ"א ע' 433 ואילך.

(32) וזהו מ"ש בראשית ברא אלקים – (אף שההתהוות היא משם הוי') שנמשך ע"י שם אלקים, מ"מ „נק' ע"ש השם אלקים . . וכמו שאור השמש המאיר לארץ נק' אור הנרתק” (המשך תרס"ו ע' רכב).

חיות המלאכים היא משם אלקים (שבהן לא ישנה בחינת הדיבור);
 (כפי שהוא כאילו בלי הבחינה דשם משא"כ נשמת האדם, הרי גם לאחרי
 הוי"), וגם בשם אלקים גופא, הרי ש"ירדה . . ע"י בחי' האותיות שבמאמר
 החיות דמלאכים דיצירה היא רק נעשה אדם וכו' (אותיות המעשה) כדי
 להתלבש בגוף עוה"ז התחתון", חיותה היא משם הוי'.

(משיחת ש"פ תבא תש"ל)

דעשי' הוא רק מאותיות המעשה והחיות דמלאכים

